

HÚSZÉVES LENNE A BUDAI SZÍNHÁZ

A húszéves évfordulók so-

rozatában — úgy érezzük — méltánytalanság lenne meg nem emlékezni — így mintegy »félidőben« — egy érdemes, sajnos, rövidéletű színházi vállalkozásra, a *Budai Színházra*. Buda éppen csak hogy felszabadult, Pest még olyan messze volt tőle, mint Makó Jeruzsálemtől, a leendő Szabadság-híd fa-szerkezetét szovjet utászok még nagyban ácsolgatták, az utcákon még temetetlen lótetemek és kilótt autóroncok heverték, az óvóhelyi szakáll még el sem múlt ugyancsak megsoványodott képükről, amikor a kissé korpulens termete ellenére is igen agilis *Tapolczai Gyula* hírtele- nében összetoborzott színjátszó társaságával felütötte tanyáját a cisztercita atyák lágmányosi Villányi úti neobarokk gimnáziumának dísztermében.

Eleinte csak vegyes-műsorú matinékat rendeztek. Persze, hogy csak matinékat, hiszen villany még nem volt. A legelsőt alig egy-két héttel Buda felszabadulása után. Az iskolai környezet nagyon is stílusos volt, hiszen akkoriban szinte előlről kellett kezdeni mindent, a színházat a szerzetesi »iskoladrámánál«. Persze, azért nem szabad a helyhez az iskolai előadások önképzőkörös, műkedvelő reminiscenciáit fűzni, mert ez a díszterem a maga nemében tökéletes kis kamara-színház, jól felszerelt színpaddal és hatszáz személyes nézőtérrel.

A színházavató premie-

ren, az első vegyes-műsorú »rendezvényen« jelen sorok írója is jelen volt. A közönség télikabátba öltözötten gyülekezett, mert még hideg volt, a terem pedig fűtetlen. De aztán lassan-lassan átfűt a lelkesedés, a színpadi kultúra melegétől. A műsor az Internacionálé elnevelésével kezdődött; 25 évi eltiltottság után kissé akadozottan ment a szöveg. Azután *Tapolczai elharsogta* a »foltozott irhájú német zsoldosok« balladáját, s ennek a számnak mintegy dialektikus ellenpárja volt *Tatjana levele Anyeginhez Bajor Gizi* póztalan, de feledhetetlen muzsikájú felolvasásában. A hallgatónak az volt az érzése, hogy ez a levél így felolvasva egészen más irányba terelte volna Puskin verses regényének cselekményét. Visszaemlékezünk még *Páka Jolán* hatásos énekszámaira és a *Barna Anci—Misoga László* művészpárnak az akkori elesettségében nagyon is elkellő, szívderítő komédiázására...

A budai színjátszó társaság

május elején már teljes estét betöltő darabbal lépett fel: *Heyermans* századfordulói holland írónak négyfelvonásos halászdramáját, a *Reményt* adták elő. Maga a darab minden irodalmi értéke ellenére csak a Horthy-korszak reakcióságához viszonyítva hathatott forradalmi merészségűnek, de az előadás — *Abonyi Tivadar* rendezésében és *Upor Tibor* díszletei közepette kifogástalan volt. Hadd jegyezzük fel kegyeletes visszaemlékezéssel a valóban áldozatos szereplők nevét: *Vizvári Mariska, Tapolczai Gyula, Szilágyi Szabó Eszter, Lázár Gi-*

da, *Barna Anci, Haraszi Mici, Misoga László, Bessenyei Ferenc, Szederkényi Ada, Kovács Irma, Pető Endre, Bazsai Lajos, Halasi Iván, Tarnay Vera...*

Húsz nap múlva, május 25-én, már új — illetve nagyon is régi — darabbal jelentkeztek, a *Rang és mód*. A Budai Színház »műsorpolitikájába« ezúttal belezajtszott a családi hagyományok kegyeletes ápolása; a magyar biedermeier élénk varázsló darabnak a szerzője ugyanis, néhai való jó Szigeti József, *Tapolczai Gyula* dédapja volt. A darab előadása már határozott elkanyarodást jelentett a színház kezdeti »forradalmi« irányától, hiszen benne legfeljebb csak egy kis enyhe társadalomkritika fedezhető fel, a hajdani magyar úri osztály fő hibájának, a módtalan rang, a kastalan ernyő, a *Titel ohne Mittel* életformájának kipellengérezése. — A fentebb felsorolt nevekhez ebben a darabban újak is járulnak: *Gyimesy Pálma, Bartos Gyula, Szegedi Szabó István.*

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	<i>Thomasey Gyula</i>		
Cím:	<i>Húszéves lenne a Budai Színház</i>		
Forrás:	<i>Magyar Nemzet</i>		
(Hely)	<i>1965. máj. 14.</i>		
(Idő)			
(Köt. v. füz.)			
(Oldal)			
Tárgy	<i>792</i>		
Hely	<i>Budai Színház</i>		
Idő	<i>"1965"</i>		
Személy			
Helyszám			
OSZTÁLYOZÁS			

Sajnos, csak eddig tart a Budai Színház krónikája. Több, egyéb darab előadásának nem leltük sajtóbeli nyomát, ellenben július 5-én már egy kesernyés hangú »nekrológot« olvashatunk: »A Budai Színház bezárta kapuit... Már Heyermans Reményének, a színház megnyitó darabjának premierjén szerettünk volna figyelmeztetni: hiába minden lelkes fáradozás, a darab szimbolikus, címe nem fog beteljesedni, ami a budai színházi vállalkozásokat illeti —, nincsen remény...«

Valóban, színházat csinálni Budán — eltekintve az egykori hagyományos nyári operettektől — még normálisabb viszonyok között is kockázatos vállalkozást jelentett. A Várszínház kivételével még rendes színházi épülete sem volt Budának, s a budai közönség saját színházai szempontjából mindenha inkább közönységnek volt nevezhető. A fátum Tapolczai nemes vállalkozását is utólérte: amilyen mértékben javult a közlekedés Pesttel, olyan arányban szerteszéledt a Budai Színház közönsége és — színészi gárdája is. A Budai Színház mintegy mindössze négyhónapi fennállás után megszűnt. De mint a közvetlen felszabadulás utáni életnek egy érdekes színfoltja, az aléltságából való heroikus feltápáskodásnak értékes dokumentuma megérdemli kegyeletes visszaemlékezésünket... A színészet múzsája, Thália pedig azóta is elkérdezheti Bornemisza Péterrel: »Vajjon s mikor leszön jó Budában lakásom?!«

Kunszery Gyula